

SHEKSPIRNING KINEMATOGRAFGA TA`SIRI

Yusupova Shaxzoda Sharafiddinovna

Samarqand Davlat chet tillar instituti magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada Shekspirning dunyo kinosiga ta`siri, uning rivojlanishiga qo`shgan hissasi haqida gap ketadi.

Kalit so`zlar: janr, madaniyat, ssenariy.

Kirish

Vilyam Shekspir (1564-1616) – adabiyot tarixidagi eng buyuk yozuvchilardan biri bo‘lib, uning asarlari nafaqat teatr sahnasida, balki kinematografiyaga ham katta ta’sir ko‘rsatdi. Shekspirning asarlari, dramatik kuchi va inson tabiatining murakkabligini ifodalashi bilan ajralib turadi. Ushbu maqolada Shekspirning asarlarining dunyo kinosidagi o‘rni va ta’sirini ko‘rib chiqamiz.

Shekspir asarlarining kino talqinlari

Shekspirning pyesalari ko‘plab kino va televideniye adaptatsiyalariga aylantirildi. Unga asoslangan filmlar har qanday davrda ishlab chiqarilgan va turli xil ijodiy yondashuvlar bilan ko‘rsatilgan. Eng mashhur adaptatsiyalardan ba`zilari quyidagilardir:

1.“Romeo va Julyetta”: Bu tragediya sevgi, qizg‘inlik va taqdir haqidagi ajoyib hikoya bo‘lib, ko‘plab kino talqinlariga ega. 1968-yilda Franko Zeffirelli tomonidan suratga olingan versiyasi, shuningdek, 1996-yilda Baz Lurman tomonidan zamonaviy muhitda qayta ishlangan “Romeo + Juliet” filmi keng tan olingan.

2.“Gamlet”: Shekspirning eng mashhur tragediya asaridir. U ko‘plab rejissyorlar tomonidan ekranlashtirilgan, jumladan, Laurence Olivyer (1948) va Kennet Brana (1996) tomonidan tayyorlangan talqinlari juda muvaffaqiyatli bo‘lgan.

3. “Makbet”: Bu asar ham bir necha bor ekranlashtirilgan, jumladan, Roman Polanski tomonidan 1971-yilda suratga olingan talqini o‘zining qora va dramatik muhitida juda mashhurdir.

Shekspirning asarlari, dramatik voqealar, xarakterlarning ichki dunyosi va kuchli muloqotlar orqali kinoga katta taʼsir koʻrsatdi. U juda koʻp film janrlarida, xususan, drama, komediya va tarixiy filmlarda oʻz ifodasini topdi. Uning asarlaridagi mavzular, masalan, sevgi, qasos, oʻlim va kashfiyot, zamonaviy kino mualliflarining qiziqishlarini ham oʻz ichiga oladi.

Shekspirning uslubi va xarakter yaratish usuli zamonaviy rejissyorlar va yozuvchilarga ilhom manbai boʻlib xizmat qildi. Uning asarlaridagi insonga xos qiyinchiliklar va hissiyotlar kinematografiyada chuqur oʻrganilmoqda. Masalan, “Gamlet” da keltirilgan ichki izlanish va tafakkur zamonaviy dramalarda koʻplab koʻrinishlarga ega.

Shekspirning madaniy merosi

Shekspirning taʼsiri nafaqat teatr va kino bilan cheklanmaydi. Uning asarlari, shuningdek, sanʼat, musiqa va adabiyotning boshqa turlariga ham katta taʼsir koʻrsatdi. Shekspirning mashhur iboralari va dialoglari, masalan, “Boʻlish yoki boʻlmaslik” va “Sevgi, sevgi!” kabi jumlar zamonaviy til va madaniyatda keng qoʻllaniladi.

Kino sohasidagi ijodkorlar, Shekspirning asarlarini oʻz asarlarida ishtirok etish orqali uning merosini davom ettirmoqdalar. Bu esa, oʻz navbatida, oʻquvchilarga va tomoshabinlarga insoniyat tarixidagi muhim voqealarni tushunishga yordam beradi.

Xulosa

Vilyam Shekspirning asarlari dunyo kinosining rivojlanishida muhim rol oʻynadi. U oʻz asarlari orqali insoniyatning eng chuqur his-tuygʻularini va ijtimoiy muammolarni oʻrganishga imkon berdi. Shekspirning kino adaptatsiyalari zamonaviy sanʼatkorlar uchun ilhom manbai boʻlib, uning merosi va taʼsiri har doim yashab kelmoqda. Adabiyot va kinematografiyaning bunday oʻzaro aloqasi, sanʼat va madaniyatni birlashtirib, insoniyat tarixidagi eng muhim hissiyotlarni namoyish etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Bate J. Soul of the age. – P: Wisdom, 2008, 87 p.
2. Bate J. The genius of Shakespeare. – P: Solusbery, 1999, 3 p.
3. Bryson B. Shakespeare. – P: Lobby, 1969, 41 p.
4. G`ofurov I. Lirikaning yuragi. – N: Yangi asr avlodi, 2002, 54-b.
5. Greenblat S. Will in the world. – P: Poetry house, 1990, 2 p.
6. Hamdam U. Yangilanish ehtiyoji. – N: Sharq, 2011, 34-b.
7. Hojiahmedov A. She`riy san`atlar. – N: Yangi asr avlodi, 1995, 13-b.
8. Karimov B. Ruhiyat alifbosi. – N: World press, 2005, 13-b.
9. Kermode F. Shakespeare`s language. – P: ABC, 1977, 37 p.
10. Mamajonov S. Shespir prozasi. – N: Tasvir, 1979, 41-b.